

A SZŐLŐBEN

(Ezelőtt: „Egy év a szőlőben“)

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Megjelenik: minden hó 28-án.
Előfizetési díj Egész évre 2 frt.

Szerkesztő és kiadótulajdonos:
CSOMOR KÁLMÁN.

Az idei szüret.

A szőlőszüret két részre osztandó. Az egyik a csemege-szőlők, a másik a borszőlők szedése.

A csemege-szőlőkről lapunk múlt számában elmondottuk nézetünket. S íme, mint már eddig tapasztalható:

Be lett igazolva az, hogy a csemege-szőlő keresett; mert mióta az új kulturával foglalkozunk, olyan nagy kereslet sohasem volt, mint ez évben.

Bár az igaz, hogy a kereskedők a szenzálók mindenáron leakarták a csemege-szőlők árát törni; de csak egyeseket sikerült reábeszélni, a kik azután 24—26 fillérért pocskolták el szőlőjüket, és most szomorúan nézték, mikor az ár 36—45 fillér között váltakozott.

Megindokoltuk a csemege-szőlők árait azzal, hogy az idén az abnormis időjárásban általánosságban semmiféle gyümölcs nem termett úgy mint más évben; és így a fogyasztás a csemege-szőlőre került; mely a keresletet erősen emelte.

Most próbálkozunk a borszőlő, illetőleg az új bor árára nézve nyilatkozni.

Miután a télből kezdve, sem a tavasz, sem a nyár nem volt rendszeres; a szőlőtermés sem fog mindenkit kielégíteni. Először is hátráltatta a terméshezamot a tavaszi hűs időjárás; a mennyiben a szőlő a legtöbb helyen a virágzásban meghalt.

Ez az első kalamitás a mennyiségre káros befolyással volt.

Következett a késői fejlődés, ugyannyira, miszerint egész bátran elmondhatjuk, hogy a szőlő érése legkevesebb két héttel hátrább esett.

Ez pedig a minőség rovására történt.

A minőség és mennyiség hátrányára van pedig azon körülmény, hogy legtöbb vidéken az augusztus és szeptember hó

oly óriási hősséggel párosult szárazsággal folyt le, hogy a szőlőbogyók nem birtak kellőképen kifejlődni.

Összevéve az egészet: az idén közepes lesz szőlőtermés általában.

Ha az elmondottakhoz hozzávesszük még azt a körülményt, hogy szeptember hó végén éjjel oly hidegek voltak, milyen hidegre ebben az időben a legöregebb emberek sem emlékeznek; és hogy ezen éjjeli hidegek a lapos szőlőket, de különösen a nagy mennyiséget adó homoki szőlőket illetőleg azok leveleit elfagyasztotta. Ha mondom, ezeket az előbbiekhöz hozzávesszük, a helyzet képe feltárul, s tisztán feltűnik, hogy az idén közepes, és a lapos helyeken, ahol a fagy a szőlőleveleket megfagyasztotta, s így lehulltak — silány minőségű borok lesznek.

A szőlőlevelek ilyen korai lefagyása, különösen a jelen évben, rendkívül nagy csapás; mivel a szőlőbogyók, mint fentebb mondtam, fejlődésükben legalább két héttel hátra maradtak. Mivel pedig köztudomásulag a szőlőlevelen át is táplálkozik a tőke, tehát a levél nélkül maradt tőkék nem táplálkozhatnak, fejlődésükben megállanak, s így az éretlen szőlőbogyó még akkor is éretlen marad, ha az egész hideg őszig, november hóig kinn marad.

A szőlőlevelek mindig, de különösen így szüret előtt fellette nagybecsűek a tőkén, mert a czukoranyag gyűjtését segítik elő.

Ha a szőlőlevél a nyári idényben bármi oknál fogva hull le, az még a hónaljából valahogyan elétör; s úgy ahogy végzi élettani működését a fiatal, kis levélzet. De már ilyenkor, nincs idő a levélzet újabb elétörését várni; s a gazdának sincsen ideje a szőlő szüreteléssel várni; s nincs hátra egyéb, mint az így levelétől megfosztott tőke termését leszedni.

Összegezve az egészet. A szőlő a virágzásban meghullott; — a nagy szárazságban a bogyók nem fejlődtek; — a szeptember hideg éjszakákon a levelek lefagytak. Ezek összegezése után bátran kilehet mondani, hogy ez évben kevés és általában gyenge borok lesznek, melynek következése, hogy a jobb boroknak meg lesz az ára.

Bárhogy iparkodnak a szenzálok, kereskedők az ideai borárakat letörni, a gazda álljon kérlelhetlenül, és a jobb minőségű borát illő áron alul ne pocsékolja el. Ha van mult évi

jó bora, arra is eljön a vevő, csak ki kell tartani, nem szabad elpocsékolni.

Akinek pedig silány minőségű bora terem: az szökjön tőle, adja el annak, aki azután azt szesznek segítségével valahogyan fogyasztó-képessé teszi.

Hiányos maradna tanácsunk, ha még arról nem értekez-nénk, melyik hát ez a jobb bor, amelyikért jobb árt kell kérni, és melyik az a silány, melytől szökni kell.

Mikor a must kiforrja magát borrá, akkor már a szájiz osztályozza a borokat; must korában pedig a cukorfok. Az a must, amelyik 15 fokon alul marad: *silány*.

A 15 fokos türhető, gyenge, a 16 fokon felüli must jó, közepes bort ad.

Tehát az a must, amelyik 17 fokot elér: a gazdát feljo-gositja, különösen a jelen évben, hogy ne szökjék el tőle.

A szőlőszeti és borászati kongresszus.

Pozsonyban szeptember hó 24-én tartatott meg a II-ik orszá-gos borászati kongresszus, melyen a szőlészet érdekében felette fon-tos megállapodások határozatok történtek.

Legelső és leglényegesebb volt Baros Károlynak a magyar borok értékesítésére vonatkozó felolvasása, mely kivonatban a követ-kezőket foglalta magában.

I. Statisztikailag kimutatja, hogy hazánkban 409 ezer hold sző-lőt pusztított ki a filoxera, Hogy ebből eddigelé kötött talajon 126,042 k. van felujtva és a homokon 147.477 k, hold új szőlő te-lepítettett. Tehát összesen 373519 k, hold van termés alatt.

A régi jó időkben volt idő amikor 5422000 hektoliter bor ter-mett. Még a 80-as években is termett 2,909.000 hektoliter.

A filloxera pusztítása folytán ezen termés mennyiség leesett 797.000 hektoliterre, míg ezzel szemben az 1900. évben már 1,800.000 hektoliter bort szürtek el.

Ezekből annyit állapithatunk meg, hogy most a régi mennyi-ségnek mintegy harmadrésze terem.

A kivitel a 80-as években volt a legnagyobb mondja az elő-adó; de hát ez nem is lehetett másként, mert ekkor már a filloxera romboló munkáját Franciaországban nagyban folytatta; s így azon piacok, melyek Franciaországból fedezték szükségletüket, a ma-gyarországi piacokra voltak szorulva. Sőt egyenesen a francziák is hozzánk fordultak. Ezért volt legnagyobb a kivitel a nyolczvanas években, az igazsághoz hűen, ezt kell megjegyeznünk az előadó ur felolvasására.

Felolvasó azt hiszi kellő eljárással meg lehetne hódítani a külhoni vásárlókat; miért is két irányban tartja szükségesnek a tanulmányt; egyik irány a hazai borfogyasztás emelése, a másik irány a külföldi kivitel előmozdítása.

A jó bor értékesítésének egyik alapföltétele az olaszbornak hazánkból való kiküszöbölése.

Ezt mi is valjuk; valja egész ország, és éppen azért nézünk nagy aggodalommal a miniszterelnök kiegyezése elé.

Kívánja követeli, hogy f. évi december hó 31-én tul már olaszbor ne jöjjön be az eddigi vámmal.

Nohát ezt mindannyian aláírjuk; s azok a számtalan kérvények, melyek ez érdemben a kormány elnökhöz fölterjesztettek, mindazt kéri követelik.

II. Nagy akadálya a magyar bor értékesítésének a borhamisítás is.

Felsorolja, hogy a borhamisítók elég szigoruan nem lesznek megbüntetve. Hogy csak a tetten érésért csukjuk el, akkor is rövid időre; azt javasolja, hogy súlyos büntetések kiszabhatásaért kérelmezze a kongresszus a törvény módosítását.

Magyarország összes bortermelői szivezen hozzájárulnak ezen kérvényhez, mert az eddigi pénzbüntetés az erkölcsében ugy is megingott és a hamisítás által már jóval több pénzt szerzett, egyén azt könnyen kibírja fizetni.

Volt idő régi egyszerű világban arra, mikor a borhamisítókat a legszigorubban sőt halálra is ítélték; de a mai humanus kor sok esetben csak dédelget s félve büntet.

De hát az előadó ur nem mondotta el, hogy a hamis bor készítést még egy más körülmény is nagyon elősegíti, az, hogy a hamisított borokat teljes biztonsággal nem képesek felismerni.

Tudunk esetet, ahol a megrémült bortulajdonos, a kereskedő, megrémülve kérte a borellenőrző bizottságot, hogy csak abból a hordó borból ne vegyenek, mert azért ő maga sem áll jót; azért a vegyelemző bizottság még sem talált benne kifogásolni valót.

No hát itt is kellene valamelyes helyesebb utat-módot kitálatni. — Hogy azután a hamisított bor minden körülmények között feltétlenül felösmerhető és megállapítható legyen

Erről is meg kellett volna emlékezni; mert ha ezen utat meg nem találják, az egész intézkedés egyes eseteknél illuziorissá válik. Azért vannak tudósok, azért vannak szakemberek, és azért van a tudomány és a kormány, hogy találtassa meg a biztos utat.

III. A magyar borárok alacsonyágának egyik főokául a magyar boritaladót tekinti.

Ebben is osztozik nemcsak a szőlész, de az egész közönség is. Ez nem új dolog. Ezt már sokszor sokan elmondották, sőt a kérvényezőök egyikének a pénzügyminister ur ki is jelentette, hogy azok alászállítását a háztartás egyensúlyának megtámadása nélkül nem teljesítheti.

Tehát kivan mondva. Punktum! . .

De hát azért ezt ismételten kell kérni, s mindaddig zaklatni a kormányt, míg be nem látja, hogy ezen tarthatatlan állapot míg egyrészt a borok árának lenyomását, más részről a föld népének a borélvezetétől való elvonását, és a lélekölő pálinka ivók számának nagy arányban leendő szaporítását idézi elő.

Egész egyszerű megfejtése az, hogy egy liter bor a nagy adóztatások mellett 50—60 fillér; egy liter pálinka 48 fillér; s miután egy liter pálinkától 3—4 ember is megbódul, egy liter falusi korcsmáros bora pedig nem lelkesít: úgy a nép osakis a pálinkát fogyasztja.

De meg az sem tévesztendő szem elől, hogy a nagy fogyasztást az olcsó bor képezné. Mert míg a drágább borok jobban elkallódnának, az eddigi adóztatás mellett az olcsó bor azt nem bírja meg.

Azt kellett volna tehát az általános közérdek szempontjól hangoztatni, hogy ha az általánosságban nem lehetne a boradókat leszállítani, legalább az olcsó borok adóztatását kell egyelőre keresztül vinni, hogy így a nagy fogyasztásnak a szegényebb osztály is megnyeressék.

Biz kár, hogy ennek nem adatott kifejezés.

IV. Nehézségül említi fel azt, hogy a boritalmérési adók az állam által bérbeadatnak: helyesebbnek találná, ha azokat a közönségek vagy az állam kezelné, azért is, mert a regálé bérlők sok helyen egyszersmind borkereskedők is.

A boritaladó bérlő eltekintve az előbbtől valóságos Isten ostroma a bortermelőre, akinek pinczéjét örökösen vizsgálgatja stb.

Szükségesnek látván, hogy a borértékesítő szövetkezetek feltétlenül nyerjenek bormérési jogot. Hát biz az nagy anomália. Csak egy példát mondok, a Gyöngyös-visontai bortermelők szövetkezetének bormérése iránti kérelme majd nem egy félévig jött-ment míg végre, nagy konyeralás után megkagta az engedélyt.

Itt azonban ismét elfeledte felemlíteni az eladó ur, hogy kívánatos volna, ha a termelőknek legalább féléven át a bormérés megengedtetnék.

Kívánatosnak tartaná ha m. kir. honvédségi és közös hadsereg kantineiben 1 frt alul csak magyar bort mérjenek. Hasonlóképen tegyenek a vasuti hajózási s egyéb közlekedési vállalatoknál is.

No hát ez csak szóvirág! Mert ha az olaszborok vámja kellőképpen felemeltetik: nincsen reá eset, hogy az olcsóbb borok mások mint hazai termékek legyenek. Ez csak azon esetre foglalhatna helyet, ha mindnyájunk mely fájdalmára az olasz borok behozatala meg nem akadályoztatnék; midőn ezen indítvány megtétetik, már akkor az olaszborok kiszorításának teljes reménye némi csorbát szenved. Végre

V. azt magyarázta, hogy a külföldi piacok meghódításának előléérére egy nagyobb arányú szövetkezetre van szükség!

Ezt a szövetkezetet Bpsten kívánja felállítani, mely 300.000 frt. alaptökével alakuljon meg.

Ezen 300.000 frt. alaptőkéhez 100.000 frttat a földmivelésügyi miniszter mint részvényjegyző járulna: más szóval 100 ezer frt. értékű részvényt ő tartana meg, a 200 ezer frt. értékű részvény pedig a közönség közötti találna elhelyezést.

Aki a szövetkezet tagja lesz: borait a szövetkezet útján értékesítheti; s a beküldött borokra előleget kap.

Az üzletrészek hosszabb idő alatt lesznek befizethetők.

A szövetkezet a beküldött borokat hazásítja értékesíti.

A tervezet egyenlőre 40 ezer hektoliter borra lesz berendezve. A központ vezetése, támogatása mellett alakulnak a vidéki szövetkezetek.

A szövetkezet a borokat hordókban vagy palaczkokban hozza forgalomba.

Belföldön, Ausztriában és külföldön elárúsító helyeket állít fel. Borárveréseket rendez; utazó ügynököket tart. Egy szóval a hazai borok értékesítésére mindent megtesz.

Azután kijelenti, hogy a központi szövetkezet már alakulóban van, s az aláírási iverk mihamarább kifognak bocsájtatni úgy, hogy az alakulás még ez évben megtartható legyen.

Ezután felhívja a vidékeket, hogy minél előbb alakuljanak meg a szövetkezetek; s a vidéki szövetkezetek fogják megadni a keretet a központi szövetkezethez.

Végül ajánlja, hogy a Földmivelésügyi miniszter kéretnék fel fel arra nézve, hogy a szövetkezetet olcsó kölcsönnel támogassa.

A pénzre szükség van a berendezésnél, szerelésnél és szüretkor a feleknek nyújtandó előlegekre nézve.

Azt mondja, hogy biztos a reménye, miszerint az Osztrák-Magyar-bank a vidéki szövetkezeteknek is nyújt kölcsönt a központ által megerősített raktárjegyeikre.

Még több egyebet említvén föl s végre a hallgatóság türelmét megköszönve a következő határozati javaslatot terjeszt elé, melyet csekély és lényegtelen módosítással elfogadtak.

Az elfogadott javaslat szövege a következő:

Határozati javaslatok.

A kongresszus mondja ki a következőket:

I. Felir az m. kir. miniszterelnök urhoz és a földmivelésügyi m. kir. miniszter urhoz, kérve, hogy a kormány az olasz bor behozatalára vonatkozó egyezményt idejében mondja fel, az autonóm vámtarifábam és az új kereskedelmi szerződések által tegye lehetetlenné az olasz borok behozatalát.

II. Felir a földmivelésügyi m. kir. miniszter urhoz, kérve, hogy a mesterséges borok készítése és forgalombahozataláról szóló 1893: XXIII. t.-cz. szigorubb végrehajtása, a büntetések súlyosbitása céljából szükséges törvény változtatást egy mielőbb a képviselőház elé terjesztett novellával kezdeményezze.

III. Felir a képviselőházhoz, a pénzügyi m. kir. miniszter urhoz, kérve:

a) hogy a boritaladót legkevesebb 50%-al szállítsák le, egyenlősség az egész országra nézve, úgy, mint az Horvátországban van;

b) a bortermelőt mentse fel az állam a háziszükségletnél elfogyasztott bor megadóztatása alól;

c) az 1892; VI. t.-cz. azon rendelkezése, mely szerint az italadó, egyáltalán a fogyasztási adók bérbeadhatók, töröltessék;

d) a boritaladó lehetőleg a községekre ruháztassék, ahol ez keresztül nem vihető, kezelje közvetlenül az állam.

Felhívást intéz az összes vármegyék és gazdasági egyesületekhez, hogy a kongresszuséhoz hasonló kérvényeket terjesszenek fel.

IV. Felir a pénzügyi m. kir. miniszter urhoz és kéri, hogy az alakuló borértékesítő szövetkezetek italmérési engedélyt addig is a megbízható fogyasztási szövetkezetek legalább korlátozott kimérrst kapjanak — nehézség nélkül.

V, Felir a honvédelmi m. kir. miniszter urhoz és a közös hadügyminiszter urhoz, hogy a Magyarország területén levő katonai kantinok bérletei közé vegyék be, hogy 1 frt literáron alul csak magyarországi bort árusíthatnak, egyuttal kéri a miniszter urakat, hogy hassanak oda, hogy katonai kórházak, tisztikaszinók és étkezők az ország területén lehetőleg magyarországi bort fogaszszanak.

VI. Felir a kereskedelmügyi m. kir. miniszter urhoz és kéri, hogy rendelje el, hogy a saját kezelése alatt levő vasutak gyárak és műhelyek vendéglőinek bérbeadásánál a szerződésben kössék ki, hogy egy forint literáron alul a vendéglőben csak magyarországi bort szabad árusítani, kéri egyuttal arra, hogy lehető erélyesen hassou oda is, hogy az országban levő más kezelés alatt álló vasutak, tengeri és hajózási vállalatok vendéglői és étkezdéiben hasonlóan csak magyarországi bor legyen kimérve és eladva.

VII Felir a pénzügyi m. kir. miniszter urhoz és kéri, hogy a vezetése alatt levő bányák-, huták-, gyáraknál esetleg levő vendéglők és étkezőhelyeken csak magyar bort mérjenek.

VIII Felir a földmívelésügyi m. kir. miniszter urhoz, csatolva a IV. V. VI VII. sz. felirati másolatait és kéri, hogy azokat meleg pártfogásába véve a megfelelő helyen támogassa egyuttal kéri, hogy hasson oda, hogy a kezelése alatt levő uradalmak korcsmai bérbeadásánál ki legyen kötve, hogy azokban magyar bort mérjenek

IX. Felir a földmívelési m. kir. miniszter urhoz, megköszönve a központi szövetkezet megalakításához nyújtott segítséget és áldoöatkésztséget.

X. Felir a képviselőházhoz, a földmívelési m. kir. miniszter urhoz és a pénzügyi m. kir. miniszter urhoz :

a) hogy a szőlőtermelő körében alakuló borértékesítő szövetkezetek első borháza és pincze-felszerelésének beszerzését

könnyű, hosszabb idő alatt törleszthető állami kölcsönnel segítse elő ;

b) hogy lehető rövid idő alatt novella útján változtassák meg az 1875. XXVII. t.-cz. a kereskedelmi törvénynek a közraktári warransok kibocsájtására vonatkozó részét úgy, hogy egyáltalán termelők szövetkezetének a kibocsájtás kedvezőbb és a szövetkezeti formához megfelelőbb feltételekhez legyen kötve.

* * *

A nevezett kongresszusnak sok egyéb tárgya volt még, melyeket jövő számunkban ösmertetünk és elmondjuk nézetünket, amint elmondottuk közbe-közbe a fennebb előadott jelentésre. Ezzel csak egy felette nagy jelentőségű dologra kívánunk nyilatkozni ; az alakulandó országos-központi szövetkezetre.

Az alakulandó központi szövetkezet sokat ígér ; és ha abból csak egy részt vált is be : üdvözlőnk kell annak alakulását.

Csak egy része homályos előttünk. Lehet, hogy a megalakulás után a részletekben ez megvilágosul ; az nevezetesen, mily viszonyban és minő keresztülviteli módozattal lesznek a vidéki szövetkezetekkel ?

Mert ha az összeköttetés helyen lesz és a vidéki szövetkezek megtalálják benne a számadásukat és előnyöket, akkor minden jó lesz ; de ha a vidéki szövetkezetek érdeke csak hóvirág lesz ; és az a központi szövetkezet csak bizonyos hozzájuk közelálló egyeseknek köröknek érdekeit szolgálja : akkor fennállása nemcsak nyilvános konkurencia lesz a vidéki szövetkezeteknek, de hátrányos is lesz.

Ezt azon tapasztalatból meritjük, melyet a tenálló szövetkezetek életében tapasztalunk.

Mert igaz ugyan, hogy a magyar kormány és ennek közegei sok buzdító szóval, le- és felírásokkal ellátják a szövetkezetet, de a támogatást silányul mérik ; azaz alig valamit, vagy éppen semmit sem tesznek.

Egyéb támogatásba a szövetkezetek nem részesülnek mint a törvény által nyújtott kedvezményben ; s abban, hogy a budapesti központi szövetkezet bizonyos összegű kölcsön tesz folyóvá akkor $5\frac{3}{4}$ százalékra, mikor az egyes bankházak a szövetkezetnek $4\frac{3}{4}$ százalék kölcsönt nyújtanak.

Kezdő kis szövetkezetnek igaz, hogy ez is nagy előny, de egy megerősödött oly szövetkezetnek, melynek élén pénzügyi emberek állanak : ez a kölcsön nyújtás *bliktri!* . . .

Ha most már azután a központi szövetkezet nagy anyagi támogatásban részesülne, és csak egyes érdekköröket szolgálna és a vidéki szövetkezetek csak statistáknak tartatnának : ekkor egyenesen kivenné kezekből azt a megélhetési kenyeret, melyet azok éven át kifejtett munkásságuk és áldozatuk mellett megszereztek.

De ez még csak feltevés, s ne adja az ég, hogy bekövetkezzék, Ne következék be az, hogy a nagyok, a magasak és értéke-

sek, a kicsinyek és segélyre támogatásra szorultak hátrányára győzedelmeskedjenek.

Ez irányban tehát még várakozó állást foglalunk el, s várjuk a részleteket. S ha ott megnyugvást találunk, sorába állunk az ő zászlóvivőknek; ha nem: akkor ami gyenge erőnkhez képest megteszünk mindent, hogy magunk szőrü szegény szőlészek érdekét támogassuk.

Ne várja azt tőlünk senki Istenfia, hogy azért mert ezt vagy azt ezek vagy azok mondtak, meghajlunk és bókolunk; azt csak akkor tesszük és pedig nagy készséggel, ha a dolog tisztaságáról és a köznéprevaló hasznosságáról megvagyunk győződve.

Ne csudálkozzanak az előadó ur és társai, ami magunk tartása felett, hiszen minő nagy hanggal csinálták az *országos központi minta-pinczét*. És kérdem: mi lett belőle? Elérte-e ezt a nagy, célokat melyeket hozzá fűztek?

Akkor is azt hirdették, hogy a kormány ama nagy mérvű támogatása mellett a külhoni vevőket megszerzik, — hogy a magyar boroknak országos fellendülést csinálnak. Ez kérdem mit érték el? Semmit, mert ha a célt elérték volna: akkor nem hirdetnék, hogy a szövetkezet feladata a külhoni vevők megszerzése.

Lehet, hogy egyes közel levő egyének találtak benne hasznót, de a nagy közönségnek abból vajmi kevés vagy semmi sem jutott,

Nagy borvidéken lakom, hallottam egy-kettőt aki borát beadta; de a leszámolásnál éppen egy cseppet sem hallottam dicsekedni.

Pedig hát ez az *országos központi minta-pincze* egészen a kormány szárnya alá bújt.

Nohát kérem, ha ezt is vesszük szemmértékül, akkor ne csudálkozzanak, ha az alakulandó országos-központi szövetkezet iránt tartózkodással viseltetünk legalább addig; míg annak működéséről kiviteléről a vidéki szövetkezetekkel viszonyairól teljes tudomással nem birunk. De ha csak egy részét megvalósítja annak amit ígér, és ha nem is ad semmit a vidéki szövetkezeteknek, de nem is vesz el tőlük semmit: már ekkor is meglesz létjoga.

Tehát várjuk a részleteket.

A jövő évi kilátások.

Hát már ez mi akar lenni?! Hát hogy lehet valakinek szeptemberben a jövő évi kilátásokról beszélni?

Hát bizony tisztelt olvasóm úgy van az, hogy akinek lehet: hát lehet. És ha az az aki olyan ember, aki a szőlő élettani működését, az időjárásnak reá vonatkozó befolyását ösmeri: az azután beszélhet a jövő évi kilátásokról.

A jövő évi kilátás vagy kerekebben mondva a termés, az

eredmény : elsősorban a fakadástól függ ; attól, hogy a szőlő termően vagy meddően fakad-e ?

Az első főalap, amire helyezkedni lehet : a szőlő fakadása. A többi azután az időjárástól, a gazda öntudatos munkálkodásától függ

Mert ha a tavaszi időjáráskor az idő hűvös, erős szeles mint a jelen évben volt : a rügyekből elétörött fürtökben jelentékeny kárt tehet ; — ha a gazda a munkát nem öntudatosan és okszerűen végzi, akkor a bogarak, gombák stb. sok kárt tehetnek a rügyek által kihozott termésekben.

Az elemi csapás, a tavaszi fagy is sok károkat tehet, sőt a rendkívüli szárazság is csappantja a termés mennyiségét a rügyek által kihozott fürtökön ; s így mint ezekből látható de valójában is van : az első és főfaktor a termő rügy, a termés hozam. Tehát midőn a jövő évi kilátásról szólunk, nem érthetünk mást, mint a jövő évi termés hozamot

Igenis ezt ; és erről akarunk jelen cikkünkben értekezni.

A szőlő rügynek egyféle rendeltetése van : előtörni, kihajtani ; a hajtás azután lehet kétféle : meddő vagy gyümölcsös ; úgy, amint a rügy megvan termékenyülve.

Tehát a rügynek meg kell termékenyülve lenni, hogy fürtöt hozzon.

Most az a kérdés, miként termékenyül meg a rügy ?

A rügy megtermékenyítésének az első feltétele az, hogy a szőlő vessző, melyen a rügy van elhelyezkedve, annyira kilegyen fejlődve, hogy a rajta levő rügy megtermékenyülhessen.

Tehát alapfeltétel a szőlő vessző fejlődése.

A szőlő vessző ilyenén kifejlődése alatt nem lehet mást érteni, minthogy a szőlő vessző belegyen érve. Mert az éretlen vessző éppen az a növényországban, mint az állatországba a fejletlen állat.

A vessző beérésére az időjárás van befolyással.

A szőlőtő bizonyos ideig dúsan fejlődik, ez alatt beérésről szó sem lehet ; az érés csak akkor veszi kezdetét, midőn a rohamos növekedés alá száll. Ez az idő augusztus hóra esik.

Tehát a szőlő vessző érésének kezdete augusztus hóban van.

Mindenféle növény érlelésre meleg szükséges. Ha tehát az augusztus meleg időjárással folyik le : akkor a szőlő vessző érése rendszeren halad, ha azután hozzátéve még a szeptember is segít az érlelésen, akkor azután a vessző beérik.

Míg a vessző gyorsan nő, a gyökereken felvett s a leveleken át tápanyaggal telített nedv hig ; mikor azonban a növény alá száll : akkor a nedv is kevesbül, sűrűsödik. S mivel a száraz talajból is már kevesebb nedvet vehet fel, de az sem igényeltetvén a növekedésre, hanem a levélzethől halad lefelé s így már utjában megsűrűsödvén : a keményítő rész összebb

szorul. A szőlővessző minden egyes rügynél, egy válaszfallal van a felső ízület bélcsatornájától elvalasztva; s így a felfelé haladó tápanyag az első rügytől áttör a második ízület bélcsatornába, innen a második rügybe, — a második rügyből a harmadik ízület bélcsatornájába, s így halad ez fel egész a legfelsőbb rügyig. Időközben egyes leveleken át elillan a felesleges rész; de ugyancsak a levelek ezer és ezer szájacskáján felvétetik a légeny, s így a gyökerek által telvett tápanyag egyesülvén a légből felvett légenyvel: a nedv keményitősődik.

A keményítő rész lerakodik a rügyebe, s ez képezi a rügy megtermékenyítését.

Ha az augusztus csapadékos hűs, akkor a keményítő képződés nem igen lesz elérve; s így a rügye termékenysége sem következik be.

Most már vizsgáljuk az augusztus hónapot. Augusztus hónap az ország legnagyobb részében száraz, nagy meleg idővel folyt le, sőt meg lett toldva u szeptemberrel is: amennyiben ez is hasonló volt az augusztus hóhoz.

Nagyon természetes tehát, hogy az augusztus és hozzá még a szeptemberi időjárás nemesak a vesszőket érlelte be, de még a rügyeket is megtermékenyítette.

Igy tehát a jövő évi kilátás az, hogy a szőlőtőkék rügyei nem meddően, de termékenyen fognak elétörni.

Ugy-e, hogy nem ördögi mesterség a jövő évi kilátásokról már most beszélni.

De nem pusztán okoskodás akar lenni jelen cikkünk, de idejekorán figyelmeztetés a gazdára, hogy a jövő év meneténél a mondott körülményeket tartsa szemelőtt.

De még egyéb tekintetben is érdemes az idei augusztus és szeptember havi időjárás eredményeiről beszélni; mert ez az öntudatos gazdának jó viz lehet a malmára.

A szőlőültetés sikertelenségének legnagyobb okát a szőlővesszők éretlenségében kell keresni,

Ha a szőlővessző nincs teljesen beérve; s nem rendelkezik az élet minden feltételeivel: akkor a siker is elmarad.

Hányszor tapasztaljuk, hogy az elmaradt vessző a földben megfeketedik, elkorhad. Ezt a betegséget a vessző magával vitte az ültetésnél azzal, hogy nem volt beérve.

Hasonlóképen hány sikertelenségnek volt oka az éretlen zöldajtvány.

Ez évben úgy az alanyvesszők, mint a zöldajtványok majdnem mind beértek; tehát az ültetésben jó sikert adnak.

Ezt is helyén láttuk felemlíteni, s buzdítani mindazokat, akik ültetni szándékoznak, hogy a jelen évben, mikor úgy az alanyvesszők, mint a zöldajtványok jól beértek: az ültetést a legnagyobb reménnyel eszközöljék.

Apróságok.

Tulhajtott dolog. A tulhajtott dolog semmiben sem jó. Ezt az idei időjárás fényesen igazolja.

Évek óta vita tárgyát képezi a szőlőnek mikénti metszése.

Az egyik rész a konzervatív ellem a régi rendszer mellett iparkodott szőlőjét állandóan jó karban tartva metszeni; a másik egy lépéssel tovább megy és egy kissé jobban reá metszi a szőlőtőkét, — míg némelyek a rablógazdálkodás elvének hódolva, a metszést a tulságig viszik, úgy gondolkoznak: ha a rügyek szőlőt hoznak, minél több rügyet hagyok meg, hogy minél több és nagyobb termést hozzanak.

De hát mikor is lesz már a metszes terén a helyes ut megtalálva? . . . Akkor, mikor az emberek saját karjukon fognak okulni.

Az idei időjárás ad alkalmat az okulásra.

Mint mondtam némely szőlősgazdák a szőlőtőke reá metszését a szélsőségig viszik. Nem nézik a szőlőfaját, hanem a tőkéken egész szál vesszőket hagynak.

Hány ilyen metszés tette csuffá ez évben a gazda reményét; mert a nagy szárazságban a szőlőbogyók aprók, fejletlenek maradtak. Tehát ime az idő megmutatta, hogy a *tulmetszés helytelen*. Helytelen oly fajoknál, melyek rendszeres csapos művelés mellett is elég nagy termést adnak.

* * *

Nagy hűhó! Egy szőlőtulajdonos a nyáron át szőlőjétől távol lévén, szőlőjének kezelését vinczellérére bizta.

Midőn szeptember elején szőlőjét megtekintette, ijedve látta, hogy a 35—40 holdas szőlőjének egy nagy része betegen néz ki; a levelek leszáradva, a tőkék összeesve és a gyümölcs fejletlen állapotban van.

Szakértőkhöz folyamodott, kérte nézeteiket arra nézve, hogy miféle betegség ütötte fel tanyáját a szőlőben.

Persze megindult a bölcs tárgyalás, Egyik a bajt az alany vesszőben kereste; — másik a talajt hibáztatta; a harmadik malnerovel gomosa baczilleriával rémiti; — sőt akadt olyan is, aki a blakritot kereste; míg végre a legutolsó bölcs férfiú azt mondotta, hogy forró napos időben hideg vízzel permetezték attól égett össze a szőlő levele.

Szóval a mennyi szakember annyiféle volt a nézet, és a gazda most aggódva néz a jövő év elé; s várja az idén megjelent betegség esetleges fokozatos folytatását.

Meg volt tehát a nagy hűhó; és végre a sok bába közt elveszett a gyerek; s mondhatom, hogy bár szomorú a látvány, még is elmosolyodtam, mikor a szőlőt megtekintettem; mert én úgy találtam, hogy a létező baj egyike sem ama betegségeknek, melyet a hivatlan doktor urak megállapítottak; s a gazdának a jövő évre nincs miért aggodalmasnak lenni. Legföljebb a vinczellért kell kicserélni és olyant fogadni, aki a szőlőnek permetezésével nem fog elkésni;

— mert annak nincs semmi egyéb baja, minthogy a permetezéssel elkéstek; s akkor permetezték, mikor a peronoszpóra már a szőlőleveleit általánosságban megtámadta. S így igaz, hogy ez évben a gazda ebből a mulasztásból nagy kárt szenved; de a jövőre nem lesz nagy befolyással, amennyiben a hónalj hatások levélzeteivel a tartós meleg időjárásban a vesszők és rügyek beértek és megtermékenyültek.

Hogy és miről ösmertem fel a bajt, azonnal elmondom.

A peronoszpóra pusztítása abból látható, hogy egyes levelek megmaradtak ugyan egészben is, de legtöbbször lyukak vannak, melyeket a peronoszpóra pusztítása égetett ki. És ez azt mutatja, hogy a peronoszpóra azt a levélzetet egészen nem lepte el, csak egy részét; s miután a permet a gombákat kiölte, az egész levelet nem bírta elpusztítani; s így a levél megtámadott része pusztult, elvörösödött és égett ki, míg a többi része máig is ép és él. S így vannak a tökén lyukas, fél, darab, és ép levelek: — míg ha a betegség akár az alanytól, akár a talajtól vagy más oly betegségtől ered, mely a tőke életét támadja meg: a megmaradt levelek sem volnának épek, de beteges kinézésűek.

Gondolkozzál egy kicsit türelmes olvasóm; s belátod, hogy igazam van. S máskor ha hasonló esetet látsz, ne lamentálj, de okulj az általam elmondottak felett.

* * *

A szüretéről. Az új szőlőkultúrával a szőlőművelés terén egész új stádiumba jutottunk, ennek a helyes folytatása az, ha most már a szüreti eljárást is hasonló öntudatossággal visszük keresztül.

Először is tudnunk kell nekünk amerikai alannal dolgozó hegyszőlészeknek, hogy a homoki szőlőszet nekünk óriási konkurencziát csinált.

Az olcsóbb borokat, a könnyű asztali savanykás borokat a homokról szerzi be a kereskedő világ.

Nem tartózkodunk azt sem kijelenteni, hogy az ország fő- és székvárosában a nagyfogyasztás alatt álló borok, ha nem műborok, akkor 90 százalékban legalább a homok terméke.

No hát ezen mi még most nem igen segíthetünk. Ezen csak az idő és a nagy közönség lesz hivatva segíteni akkor, ha a homoki és hegyiborok között a különbséget felismeri: és nagyon természetesen a hegyi borok részére áll.

Addig, míg ez lassan-lassan be nem következik, nekünk arra kell törekünni, hogy faj-jelleges jobb minőségű borokat állítsunk elő.

De ha úgy járunk el mint a múltban, hogy mindenféle fajszőlőt tekintet nélkül egyszerre szedünk, s a borral egész egyszerűen pazaratosan járunk el: akkor bizony-bizony sohasem emelkedünk a homoki borok tetejébe.

Nem elég az, hogy az Isten megadta a termést, azt a gazdának ügyesen kell borra feldolgozni.

Először is aziránt kell tisztába lenni: minő azon vidéken a ke-

Mivel a rupezstris pedig nem szereti a tőkét úgy termeltetni, mint a ripália-portális: ezt a fajt is csak szükség-fajnak tartom, és csak ott használom, a hol a ripária-portális rosszul diszlik. reslet, ahol a termelő lakik. Mert vannak vidékek, ahol a fehérbort keresik, vannak viszont, ahol a siller bor iránt nyilvánul a kereslet.

Ha a szőlő nincs keverten ültetve, akkor csak arra kell a gazda gondjának lenni, hogy az éretlen fürtöket az érett fürtökkel ne töresse össze, hogy a rothadtakat az egészséges fürtöktől eltávolítsa.

Az éretlen fürtöket leghelyesebb a tőkén meghagyni. Azoknak a tőkén nem lehet semmi bajok. Bár mennyi eső lesz, nem rohad meg; sőt ha jó idő lesz, még be is érik.

A rohadt szőlőket pedig akkor is lehet külön dobni, mikor a szedett szőlőt kádba öntik.

A rohadt szőlőt azután külön kell elszűrni, s nem önteni mindjárt a hordóba; de kádon hagyni és lenyálgázni. Az így a lenyálgázott must a nyálgázásnál a rohadt résztől részben megtisztul, a többi rész azután a hordó fenekére leülepszik.

Hasonlóképen kell eljárni a siller és vörös bor készítésnél, azzal a különbséggel, hogy a siller bor előállításnál a levét legalább 24 óráig a -örkölyön kell hagyni. A vöröset pedig 3-4, sőt öt napig is rajta lehet hagyni. Addig tulajdonképen: míg a zajos forrás meg nem szűnik.

* * *

Az alanyvessző megválasztásáról. Most már annyi év eltelte után mindenki tisztában lehet azzal, hogy a szőlő fejlődésére, diszére, jövedelmetadósságára nézve az alany rendkívül befolyással van.

Most csak rá kell mutatni erre, és alig van ember, ki ezt az állításunkat magáévá nem tenné.

És mégis az ültetésnél erről számosan megfeledkeznek. Semmi szigorú pedantériát nem csinálnak az ültetésnél. Össze-vissza vesznek az alanyvesszőt, az ojtványokat; és csak évek eltelte után buslakodnak, bánatoskodnak.

Vagy egész megbízható forrásból szerezzé be a gazda az alanyvesszőt a zöld vagy fásajtványt, vagy pedig maga tartson egy szükséghez képest alkalmas nagyságu anyatelepet. Amelyen azután vesszőt termelhet, zöldajtványt készíthet, avagy az újabb eljárással mohásfásajtványt csináltathat.

Ha így jár el: akkor azután lesz jó és bőtermő szőlője. Ellenben, ha innen-onnan szerzi be az alanyvesszőket, zöld és fásajtványokat: akkor azután nem lesz köszönet a szőlőjében.

Az alanyvesszők közül, mint már százszor is elmondottuk, három fajt ajánlnatunk. Hegyoldalba: köves, száraz, kavicsos al-talajba rupezstris montikulát; — agyagos talajba szoloniszt; — és az egyéb és nem alvizes talajba a ripália-portális fajtisza vesszőt. Sőt én már meg ezt redukálom, és a szolonisz szőlővesszőt kezdem elhagyni; mert hát; annak tartóssága kifogás alá esik. Éppen úgy mint a jagues is megküzd ugyan a filloxeriával, de a fejlődés évek multán még is alászáll.

Végre a sok okoskodásnak is csak az lesz a vége, hogy az igazi áldott alanyfaj a *ripária-portális*.

Ezt kell szaporítani, ezt kell nemesíteni, mert ez azután meg is fizet a fáradságért.

Lapunk mai számához Poll E. és Fiai szombathelyi gépgyáros hirdetménye van mellékelve.

* * *

Eladok

egyszázezer darab sima

Ripária-portális

SZŐLŐVESSZŐT.

A vesszők mohásajtáshoz lesznek előkészítve; hosszúság 45–50 cméter; vastagság 5 m. métertől följebb.

Ezre ősszel átvéve **24 kor.**

„ tavaszon „ **20 kor.**

Ugyanazon faj vessző oskolazni való azaz másodosztályú

ezre ősszel átvéve **10 kor.**

„ tavaszon „ **12 kor.**

Akik mohás ojtványt akarnak készíttetni, azoknak ajánlom, hogy idejekorán tegyenek megrendelést, mivel a vesszők a nevezett célra keresettek lesznek.

Gyöngyös, 1902. augusztus hó.

Csomor Kálmán.

ELADOK Sima európai bor- és csemege-szőlővesszőket, minden eddig létező fajból.

ELADOK gyökere s európai bor- és csemege-szőlővesszőket.

ELADOK sima zöld és gyökere s fás ojtások a t bor- és csemege-szőlők ből.

ELADOK gyökere s ri-pária-portális, szolonisz és rupezstris-monticula szőlővesszőt.

ELADOK sima és gyökere s othelló szőlővesszőt.

Akinek az elmondottak bármelyikére szükségese van, forduljon hoz ám, az arakat a legméltányosabban szabom meg.

Gyön ős, 1902. évi szeptember hó.

Csomor Kálmán,